

Peter R. de Vries legt strafpleiters dilemma's voor

Officieren van justitie die ontlastend materiaal achterhouden zijn de belangrijkste oorzaken van rechterlijke dwalingen. Aldus vier strafpleiters op het congres Dubieuze Zaken. Daar werd ook hun eigen beroepsethiek getest.

Michel Knapen, journalist

Alle vier hebben ze weleens processtukken aan de media doorgespeeld, terwijl de zaak nog onder de rechter was. Een stapel bankbiljetten, buitgemaakt door een bankovervaller die hun cliënt is, zullen ze als honorarium niet accepteren. 'Dat is te opzichtig', aldus Theo Hiddema. Zelfs als het geld eerst wordt gestort en dan overgemaakt naar de rekening van de advocaten, zullen ze het weigeren.

Dinsdag 28 november kon een blik in de zielenroerselen worden geworpen van vier topstrafpleiters: naast Hiddema waren dat Cees Korvinus, Gerard Spong en Geert-Jan Knoops. Zij waren sprekers op het congres Dubieuze Zaken, dat plaatsvond op de Universiteit van Tilburg. Zij kregen, voor een publiek van enkele honderden studenten, van Peter R. de Vries een aantal dilemma's voorgeschoteld, waarmee hij hun beroepsethiek testte.

Wat doen ze bijvoorbeeld als de officier van justitie vergeet om de verlenging van een tbs tijdig aan te vragen? 'Uw cliënt zal dan als een tikkende tijdbom op straat belanden', dikt De Vries de casus aan. Alle vier waren het erover eens dat ze de officier niet zouden waarschuwen. 'Het knaagt wel aan me', reageerde Korvinus, 'maar ik heb geen andere keus.' Spong waarschuwde voor rolverving: 'Iedereen heeft in het strafproces een eigen taak. Advocaten hebben hierin geen maatschappelijke verantwoordelijkheid.' Hij zei verraad te plegen als hij de officier inlichtte. 'U ligt er dus van wakker', reageerde De Vries, 'maar de nachtmerrie is voor de maatschappij.'

RODE OORTJES

Minder eensgezind was 'de crème de la crime' (De Vries) over een rapport, opgesteld door een psychiater die bevriend is met een alcoholverslaafde en daarin de verslavingsproblematiek sterk afzwakte. 'En u weet dat uw cliënt een gevaar is op de weg. Brengt u het rapport in?' Korvinus en Hiddema

Foto: Christiaan Westgeest

zouden daar niet moeilijk over doen. Het is de verantwoordelijkheid van de psychiater en bovendien kan het OM een tegenonderzoek entameren. Spong daarentegen zou het rapport niet inbrengen: 'Het is misleiding van de rechter.' Knoops zou een 'opgepoetst' rapport wel maar een vals rapport niet indienen.

De studenten leerden ook dat de vier advocaten een onrechtmatig verkregen memo van een officier van justitie, waarin staat dat het OM ongeoorloofde opsporingsmethoden heeft gebruikt, zeker zouden lezen. Maar krijgen ze het requisitoir door een bevriende parketwachter toegespeeld, dan liggen de kaarten anders. Korvinus en Knoops zouden het ongelezen in de prullenbak gooien, Spong en Hiddema zouden het 'met rode oortjes' lezen.

Misschien niet eens zo raar, want juist het OM speelt volgens de advocaten een dubieuze rol bij rechterlijke dwalingen. Met name officieren van justitie die ontlastend materiaal achterhouden zorgen voor veel dwalingen. Spong: 'Een onuitroeibaar verschijnsel, ook al heeft het OM protocollen opgesteld.'

TUNNELVISIE

In de VS kunnen dergelijke officieren worden gestraft – als er sprake is van boos opzet – met een geldboete van duizend dollar of één jaar gevangenisstraf. Resulteert het achterhouden

van informatie uiteindelijk in het voltrekken van de doodstraf van een veroordeelde, dan kan de officier levenslang krijgen. Volgens Spong is er ooit één officier gestraft: hij kreeg een geldboete van vijfhonderd dollar en werd geschorst. 'In hoger beroep is die schorsing omgezet in een berisping, omdat de officier "een vlekkeloze staat van dienst" had.' Spong noemde meer verklaringen voor rechterlijke dwalingen: problematische ooggetuigenverklaringen, zwakke getuigenverhooren en tunnelvisie bij de opsporing. Verder het stelselmatig weigeren om getuigen van de verdediging toe te laten, het kortwieken van de verdediging – in tijd en mogelijkheden – en het afzwakken van het onmiddellijkheidsbeginsel. 'En ook bevooroordeelde en arrogante strafrechters, die geen bal willen weten van rechtspsychologisch onderzoek.'

Spong vroeg zich af of het niet tijd was om de vervolgers te gaan vervolgen, en probeerde wat te leren van Amerikaanse voorbeelden. Een politieke sanctie – ooit voorgesteld door opperrechter Scalia in een *dissenting opinion* – kan in Amerika goed werken: de officier die ontlastend materiaal heeft achtergehouden mag zich niet opnieuw verkiesbaar stellen. 'Maar bij benoemde officieren kan dat niet. Een mogelijkheid is een wet die lijkt op de *Citizens Protection Act*, die in 1999 in werking is getreden. De officier moet schriftelijk verklaren dat hij al het materiaal heeft ingebracht. Blijkt dat achter niet het geval te zijn, dan heeft hij valsheid in geschrifte gepleegd. Hoe dan ook, we hebben in Nederland een offensieve strafbalie nodig. We moeten instrumenten hebben om dergelijke officieren te kunnen aanpakken.'

Peter R. de Vries tegen de strafpleiters: 'U ligt er dus van wakker, maar de nachtmerrie is voor de maatschappij'